

2016-04-19

TJÄNSTESKRIVELSE
AFN 2016/48

Arbets- och företagsnämnden

Redovisning från Verksamhets- och Kvalitetsdialoger med jobb- och utbildningsexperter för vuxenutbildning i Nacka

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Verksamhets- och kvalitetsdialogerna är en metod för att uppmärksamma och utveckla effektstudier i syfte att skolorna ska fokusera resurser på de metoder som ger ökad måluppfyllelse, bättre resultat och efterfrågade effekter.

Jobb- och utbildningsexperternas kvalitetsrapporter ger en god bild av hur de arbetar för att leva upp till de nationella mål som anges i skollagen och Nacka kommuns mål, vilket också bekräftas vid verksamhets- och kvalitetsdialogerna. Jobb- och utbildningsexperterna har kommit olika långt med det systematiska kvalitetsarbetet, men anger att kravet på systematiserad planering, uppföljning, analys av resultat och förbättringar, av både elevens individuella utveckling som skolans pedagogiska verksamheter, är en väsentlig anledning till skolornas förbättrade resultat.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Nacka kommuns jobb- och utbildningsexperter, vuxenutbildning, erbjuder en mångfald av kursutbud och utbildningar för att matcha individens behov för att nå målen. Skolorna rekommenderas dock att i högre utsträckning matcha utbildningsutbud, elever och marknadens kommande behov av arbetskraft, med varandra för att än mer öka möjligheterna att fler människor ska bli självförsörjande.

Samtliga skolor erbjuder individdesignad utbildning, som genomförs i den takt som passar eleven bäst. De skolor som lyckas bäst ger eleverna kontinuerligt och frekvent stöd för att eleverna ska lyckas med att fullfölja sin utbildning med godkända betyg.

Samtliga skolor har olika system för att hindra avbrott men anger alla att detta är ett utvecklingsområde. Vid analys visas att största orsaken till avbrott beror på andra faktorer

än de skolan har rådighet över. Trots detta har flera skolor lyckats minska avbrotten över flera år. De skolor som arbetar med systematiskt kvalitetsarbete har en mer evidensbaserad analys av skolverksamheten och kan tydligt redogöra för vilka metoder som leder till goda respektive mindre goda resultat.

Ärendet

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Kravet innebär att huvudmän för skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa verksamheten, analysera resultaten i förhållande till nationella mål och utifrån detta planera och utveckla utbildningen.

Skolverkets allmänna råd om det systematiska kvalitetsarbetet i skolan, anger att skolan systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp verksamheten och dess processer, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån analyserna förbättra utbildningen. Detta är en förutsättning för att skolorna ska kunna ge alla elever en likvärdig och kvalitativ utbildning som syftar till ökad måluppfyllelse.

Den enskilda eleven bör kunna kombinera dels studier i flera skolformer inom vuxenutbildningen, dels studier med arbete. Samarbete med arbetslivet, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är av betydelse för yrkesutbildningens kvalitet och för elevens fortsatta etablering på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen ska därför sträva efter flexibla lösningar när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt från individens behov och förutsättningar.

Nationella mål för den kommunala vuxenutbildningen och Svenska för invandrare

Vuxenutbildningen ska bedrivas enligt fastställda mål och riktlinjer som följer av skollagen, förordningar och styrdokument som finns för vuxenutbildningen. Vuxenutbildningen ska ge eleverna möjlighet att, oavsett inriktning och nivå, uppnå uppsatta mål och utveckla sina kunskaper och sin kompetens, för att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

Enligt Skolverket ska utbildning i svenska för invandrare ge vuxna personer med annat modersmål än svenska grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen ska också ge grundläggande färdigheter i att läsa och skriva till den som saknar sådana. Det kan gälla elever som inte kan läsa och skriva, elever med kort skolbakgrund, men också de som har ett annat skriftspråk.

Kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare, ska utformas så att elevens studier kan kombineras med studier inom vuxenutbildningens andra skolformer.

Verksamhets- och kvalitetsdialoger med jobb- och utbildningsexperter, utbildning

Under vårterminen genomförs verksamhets- och kvalitetsdialoger med varje jobb- och utbildningsexpert för utbildning, (27 skolor). Syftet är att med utgångspunkt från analys av elevernas samlade skolresultat och nöjdhet, för läsåret 2014-2015, identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsområden hos varje utbildningsanordnare. Vid verksamhets- och kvalitetsdialoger mellan Nacka kommun och anordnaren fördjupas analyserna i en gemensam ambition att ständigt förbättra verksamheterna.

Utbudprofil för vuxenutbildning och svenska för invandrare under 2014-2015

Nackas medborgare har ett unikt utbud av kurser/utbildningar, som levereras av cirka 27 jobb- och utbildningsexperter i kundvalssystemet vuxenutbildning. Av samtliga Jobb- och utbildningsexperter erbjuder cirka 59 procent grundläggande vuxenutbildning, 82 procent erbjuder grundläggande gymnasieutbildning och cirka 41 procent erbjuder svenska för invandrare. Flera jobb- och utbildningsexperter erbjuder således flera utbildningsformer. Jobb- och utbildningsexperterna har utvecklat kursutbudet för att bättre matcha individuella behov med krav på arbetsmarknaden, och erbjöd totalt cirka 11 000 kurser för de tre utbildningsformerna under 2015, vilket blir cirka två kurser per elev.

Utgångspunkter för verksamhets- och kvalitetsdialogerna - måluppfyllelse 2015

Betygsresultatet är högt

Nacka kommuns målvärde för andel elever som fullföljer utbildningen med lägst betyg godkänt, inom både grundläggande vuxenutbildning som gymnasial vuxenutbildning är 90 procent. I grundläggande vuxenutbildning uppnådde 93 procent godkänt, och inom gymnasial vuxenutbildning uppnådde 89 procent godkänt, vilket är en hög måluppfyllelsegrad.

En majoritet av eleverna i Nackas gymnasiala vuxenutbildning läser *yrkes- eller lärlingsutbildningar*, vilket ger eleverna goda möjligheter till jobb och egen försörjning efter avslutad utbildning. Elever som har inte har svenska som modersmål utgör majoriteten av Nackas vuxenutbildning varför *språkutbildning parallellt med annan utbildning* är viktig för denna målgrupp. Nacka har därför tagit flera initiativ för att förstärka detta arbete, genom att alla utbildningsanordnare har möjlighet att erbjuda ett kursutbud där språk- och yrkeskurser kan kombineras efter elevens behov.

Elever inom vuxenutbildningen och svenska för invandrare, är mer nöjda än genomsnittet för regionen

Nackas elever inom vuxenutbildningen är fortsatt mycket nöjda. Senaste enkätundersökningen våren 2015, visar att elevernas nöjdhet har ökat eller ligger stabilt på en hög nivå. 92 procent anger att de är nöjda över Nacka kommuns utbud av vuxenutbildning, vilket överträffar angivet mål om 90 procent för 2015. 88 procent anger att Nacka kommun erbjuder den service eleverna efterfrågar. På en skala med högsta värde 5, ger eleverna 4,6 i frågan om de anser att utbildningen ger dem möjlighet till vidare arbete och studier.

Eleverna ger betyget 4,0 avseende att de får bra kontakt med arbetslivet genom sina studier. Eleverna ger betyget 4,3 avseende att de får det stöd de behöver i sitt skolarbete.

Avbrott

Andelen avbrott har minskat under 2015 vid grundläggande kommunal och gymnasial vuxenutbildning som inom svenska för invandrare. Skolorna har arbetat aktivt för att stödja elever som riskerar avbryta sin utbildning, att fullfölja sin utbildning. Trots en kraftig minskning av avbrotten är detta ett kvarvarande utvecklingsområde.

Nämndens beslut vid Kvalitetsrapporten 2015

Trots förbättrade resultat behöver arbetet för att stödja elever att dels förbättra sina resultat, dels fullfölja sin utbildning intensifieras, främst inom svenska för invandrare där antalet avbrott fortfarande är för höga liksom att andelen godkända betyg är för låga.

Ett mer systematiskt samarbete med branscher och arbetsliv är ett fortsatt utvecklingsområde, i syfte att utveckla elevernas möjlighet till egna professionella nätverk och etablering på arbetsmarknaden.

Arbets- och företagsnämnden beslutade den 10 februari 2016 att stärka och utveckla åtgärder för att:

- förbättra betygsresultat,
- öka elevernas kunskaper i svenska språket,
- stärka samarbetet med aktörer i arbetslivet,
- skapa branschsamarbete för elevers möjlighet till nätverk,
- få bättre verktyg och metod för effektstudier för att se vilka insatser som ger bäst resultat och effekt och
- öka andelen elever som fullföljer sin utbildning.

Dessa områden är utgångspunkter för verksamhets- och kvalitetsdialoger under vårterminen 2016.

Sammanfattning av kvalitetsdialogerna

Verksamhets- och kvalitetsdialogerna är en metod för att uppmärksamma och utveckla effektstudier i syfte att skolorna ska fokusera resurser på de metoder som ger efterfrågade effekter och resultat.

Skolornas kvalitetsrapporter ger en god bild av hur de arbetar för att leva upp till de nationella mål som anges i Skollagen och Nacka kommuns mål, vilket också bekräftas vid verksamhets- och kvalitetsdialogerna. Skolorna har kommit olika långt med det systematiska kvalitetsarbete, men anger att kravet på systematiserad planering, uppföljning, analys av resultat och förbättringar, av både elevens individuella utveckling som skolans pedagogiska verksamheter, är en väsentlig anledning till skolornas förbättrade resultat.

Framgångsfaktorer för goda resultat

Närvarande ledning i alla lärprocesser

Skolorna redovisar att skolledningen arbetar aktivt med verksamhetsutveckling, både med eleverna i fokus, som tillsammans med dem. Ledningen kommunicerar tydligt riktlinjer och policy för hur en kontinuerlig verksamhetsutveckling ska bedrivas, som hålls levande genom fortlöpande fortbildning, studiedagar och avstämningar. Ledningen tydliggör verksamhetens mål och åtaganden genom utbildningar och seminarium, och genom att styrdokument och uppdaterad information från huvudmän, till exempel Skolverket tillgängliggörs. Därutöver leds och samordnas det pedagogiska arbetet i en kontinuerlig dialog med personalen för att skapa delaktighet kring måluppfyllelse, avvikelser, åtgärder och förbättringsarbete. Ledningen skapar vidare förutsättningar för utveckling av individuell och kollektiv kompetens i lärarlagen, genom till exempel auskultationer och att ange tid och arenor för erfarenhets- och kompetensbyte. Skolor strävar efter att vara en lärande organisation och i detta lärande ingår både lyhördhet gällande utvecklingsbehov och en förmåga att fånga upp och systematisera olika framgångsfaktorer.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Skolorna har kommit olika långt med sitt systematiska kvalitetsarbete, men de flesta redovisar ett kvalitetssystem med fasta rutiner, årshjul, uppföljning, interna informationskanaler som kommunicerar förbättringsbehov ut i organisationen där delaktighet skapas för det gemensamma kvalitets- och förbättringsarbetet. De skolor som kommit längre i sitt systematiska kvalitetsarbete använder konsekvent resultatanalyser i skolans förbättringsarbete och följer därefter upp att vidtagna åtgärder ger efterfrågade effekter, skolorna eftersträvar evidens. Alla anställda i skolan inkluderas i kvalitetsarbetet vilket leder till att alla verkar gemensamt för att ge elever individanpassad utbildning enligt metoder som ger effekt.

Individanpassad utbildning - fokus på eleven, de som skolan är till för

Skolorna anger sammantaget ambitioner och metoder för att skapa förutsättningar för eleverna att förbättra sina resultat och fullfölja sina studier. Detta sker på flera sätt:

- fånga upp och stödja varje elev i sin strävan att nå sina mål, och öka enskild vägledning och individbaserad undervisning, till exempel skapa förutsättningar för elever att studera i egen takt
- tydliggöra kopplingen mellan betyg och direkta kompetensbehov i arbetslivet genom täta individuella kontakter med de studerande,
- tät återkoppling av resultat till elever, genom kommunikation mellan lärare och elever även utanför ordinarie undervisningstid,
- öka lärarnas förmåga att väcka intresse hos eleverna att lära sig mer,
- lyhördhet för elever att kunna utöva inflytande över sin utbildning,
- samarbete med praktikplatser genom handledning och uppföljning
- ökad kontakt med branscher och arbetsliv, genom praktik och kontakter med gästföreläsare, branschnätverk, yrkesverksamma inom aktuella branscher och elever som startat eget företag

- öka medvetenheten kring olika yrkesvägar inom aktuella branscher genom att synliggöra olika karriär- och yrkesvägar för eleverna
- Nacka har ett unikt stort utbud av valbara kurser och skolor, med goda möjligheter för eleverna att finna en utbildning som passar
- Skolorna utvecklar tjänster med digitala hjälpmedel.

Lärare och pedagogers engagemang, kompetens och delaktighet

Vissa skolor anger behöriga lärare som en framgångsfaktor, även fortgående utbildning och kollegialt lärande kring bedömning och betyg. Vidare uttrycker skolor att goda resultat nås om varje handledare och ämneslärare tillämpar det förhållningssätt som leder till bäst effekt beträffande inläring och studieresultat.

Metodutveckling

Flera skolor anger att den individuella studieplanen för varje elev bidragit till bättre måluppfyllelse. Den är utgångspunkten för planering av mål och studier, uppföljning av progress och resultat samt underlag för förbättringar.

Även ”Early warning system” ger möjlighet att snabbt reagera på avvikelser för att snabbt kunna vidta åtgärder och hindra avbrott. Systemet kan omfatta både metoder och tekniskt stöd, som innebär att skolan löpande följer elevernas framsteg eller inaktivitet och snabbt signalerar avvikelser (uppgifter inte inkommit eller mål ej uppfyllts) till lärare, studievägledare, specialpedagog med flera som snabbt vidtar åtgärder och ger eleven adekvat hjälp i tid.

Genom arbetet för likvärdig bedömning, dels genom interna möten och dels genom samarbete med externa aktörer har en rättssäker bedömning av elevers kunskapsnivå ökat.

Gemensam värdegrund

Samtliga skolor har en värdegrund och plan mot kränkande behandling som tillämpas, och därmed bidrar till en god och trivsamt arbetsmiljö. Nacka kommun får höga omdömen från eleverna vid grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning, och i svenska för invandrare. Eleverna är mer nöjda i samtliga områden än vad eleverna i länet är. Eleverna uppskattar mest att de blir bra behandlade av lärarna och av andra elever, att de har tydliga mål för sina studier och att utbildningen ger möjlighet till arbete eller fortsatta studier, vilket verifierar att likabehandlingsplanen tillämpas.

Förbättringsområden

- Vissa skolor behöver förbättra elevernas skolresultat, både gällande grundläggande vuxenutbildning, gymnasieutbildning och svenska för invandrare, och vidta åtgärder.
- Flera skolor behöver utveckla elevers möjligheter att redan under utbildningen får kontakt med arbetsmarknaden för att öka möjligheterna att få jobb. Därför behöver skolorna än mer utveckla samarbete med branscher och arbetsmarknaden och systematiskt skapa strukturer och nätverk för elevers kontakt med presumtiv

arbetsmarknad. Nacka kommun får högre betyg än andra kommuner i länet avseende aktiv samverkan med arbetslivets aktörer. Denna kan dock förbättras för att underlätta inträde på arbetsmarknaden för de elever som utbildas inom kommunala vuxenutbildningen och svenska för invandrare.

- Undervisningen i svenska för invandrare behöver utvecklas för att förbättra elevernas resultat.
- Öka andelen elever som fullföljer sin utbildning.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Nacka kommuns vuxenskolor erbjuder en mångfald av kursutbud och utbildningar för att matcha individens behov för att nå målen. Skolorna har rekommenderats att i högre utsträckning omvärldsspana på marknadens kommande behov av arbetskraft, för att matcha elever och utbud av utbildningar till kommande behov av kompetens.

Samtliga skolor erbjuder individdesignad utbildning, som genomförs i den takt som passar eleven bäst. De skolor som lyckas bäst ger eleverna kontinuerligt och frekvent stöd för att de ska lyckas med att fullfölja sin utbildning med godkända betyg.

Samtliga skolor har olika system för att hindra avbrott men anger alla att detta är ett utvecklingsområde. Vid analys visas att största orsaken till avbrott beror på andra faktorer än de skolan har rådighet över. Trots detta har flera skolor lyckats minska avbrotten över flera år.

De skolor som arbetar med systematiskt kvalitetsarbete har en mer evidensbaserad analys av skolverksamheten och kan tydligt redogöra för vilka metoder som leder till goda respektive mindre goda resultat.

Ekonomiska konsekvenser

Nacka kommun har ett tillförlitligt system för utbetalning av medel till skolor. Detta innebär att skolor får stegvis betalt för utförd tjänst, där hänsyn tas till eventuella avbrott. Skolor får full ersättning vid fullföljd utbildning och uppnådda betyg. Stickprov genomförs löpande.

Konsekvenser för barn

Utbildning som syftar till att människor kommer ut i egen försörjning kan ses som en särskilt viktig insats för familjernas barn.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Gunnel Altin
Kvalitetsstrateg
Arbets- och företagsenheten